Európsky parlament
2019-2024

Výbor pre právne veci

2023/2113(INI)

13.10.2023

NÁVRH STANOVISKA

Výboru pre právne veci

pre Výbor pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci

k správe Komisie o právnom štáte za rok 2023
(2023/2113(INI))

Spravodajca výboru požiadaného o stanovisko (*): Adrián Vázquez Lázara

(*) Pridružený výbor – článok 57 rokovacieho poriadku

PA_NonLeg

NÁVRHY

Výbor pre právne veci vyzýva Výbor pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci, aby ako gestorský výbor zaradil do návrhu uznesenia, ktorý prijme, tieto návrhy:

Všeobecné opatrenia

1. pripomína, že právna štruktúra Únie je založená na základnom predpoklade, že každý členský štát zdieľa so všetkými ostatnými členskými štátmi súbor spoločných hodnôt, na ktorých je založená EÚ, ako sa uvádza v článku 2 Zmluvy o Európskej únii[1]; ďalej pripomína, že právny štát, ako je zakotvený v primárnom práve EÚ a bližšie vymedzený v judikatúre Súdneho dvora Európskej únie, je blízky demokracii a základným právam; zdôrazňuje, že akékoľvek zhoršenie situácie v oblasti právneho štátu v ktoromkoľvek členskom štáte významne ovplyvňuje spoločný priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ako aj vzájomnú dôveru a vzájomné uznávanie, ktoré sú hlavnými zásadami právnych predpisov EÚ v tejto oblasti[2];

2. víta štvrtú správu Komisie o právnom štáte (ďalej len „správa“) a domnieva sa, že pravidelné preskúmanie situácie v oblasti právneho štátu je základným nástrojom monitorovania; v tejto súvislosti zdôrazňuje význam používania jasných a objektívnych kritérií Komisie pri poskytovaní posúdenia, čím sa zabráni tvrdeniam o nerovnakom zaobchádzaní s členskými štátmi alebo používaniu len vybraných údajov; v tejto súvislosti víta prístup Komisie prijímať príspevky členských štátov s cieľom posilniť spoločný dialóg; víta novú klasifikáciu, ktorú prijala Komisia, pokiaľ ide o meranie pokroku dosiahnutého v súvislosti s predchádzajúcimi odporúčaniami, ktorá má štyri kategórie: a) žiadny pokrok, b) určitý pokrok, c) značný pokrok a d) úplne vykonané; vzhľadom na problémy spojené so zhromažďovaním štatistických údajov členskými štátmi poukazuje na užitočnosť nástrojov Rady Európy, ako sú správy Komisia Rady Európy pre hodnotenie efektívnosti justície (CEPEJ)[3], čím sa v čo najväčšej miere vytvára konvergencia medzi rôznymi vstupmi údajov;

Spravodlivosť

3. uznáva význam, ktorý pripisujú správy o právnom štáte justičným systémom, najmä pokiaľ ide o zákonnosť, nezávislosť a nestrannosť sudcov a vymenúvanie sudcov, ich povyšovanie, prepúšťanie a súdne rozhodnutia; uznáva, že neexistuje spoločný systém EÚ na menovanie sudcov; pripomína však, že všetky členské štáty musia dodržiavať minimálne normy Rady Európy[4] a SDEÚ[5]; v tejto súvislosti zdôrazňuje význam

---

[1] Pozri stanovisko 2/2013 Súdneho dvora Európskej únie (pléna) z 18. decembra 2014, ECLI:EU:C:2014:2454, bod 168.
[2] Tamže, bod 191.
[3] Hodnotiace cykly CEPEJ.
[4] Brífing – Normy Rady Európy týkajúce sa nezávislosti súdnictva, Európsky parlament, generálne riaditeľstvo pre parlamentné výskumné služby, 25. mája 2021.
[5] Napríklad rozsudok Súdneho dvora (veľká komora) z 27. februára 2018 vo veci C-64/16, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses/Tribunal de Contas*, ECLI:EU:C:2018:117, alebo rozsudok Súdneho dvora (veľká komora) z 19. novembra 2019, *A.K./Krajowa Rada Sądownictwa*, spojené veci C-585/18, C-624/18 a C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982. Pozri aj brífing – Judikatúra Európskeho súdneho dvora o nezávislosti súdnictva, Európsky parlament. Generálne riaditeľstvo pre parlamentné výskumné služby, 19. júla 2021.

nezávislých súdnych rád, ktoré sa musia skladať z veľkej väčšiny sudcov zvolených ich kolegami a musia mať značnú právomoc nad výberom, postupom a disciplinárnymi konaniami týkajúcimi sa sudcov; vyjadruje hlboké poľutovanie nad tým, že nie všetky členské štáty si v tejto súvislosti v plnej miere splnili svoje povinnosti;

4. naliehavo vyzýva Komisiu, aby naďalej dôsledne monitorovala právne rámce členských štátov s cieľom posúdiť ich súlad s uvedenými odporúčaniami, a ďalej vyzýva Komisiu, aby viac trvala na vykonávaní týchto kritických reforiem v prípadoch, keď systémy členských štátov nespĺňajú predpísané normy;

5. uznáva, že v poslednej správe vo viacerých členských štátoch možno vidieť určitý pokrok, pokiaľ ide o nezávislosť súdnictva; v tejto súvislosti víta zadržanie finančných prostriedkov EÚ v prípade potreby, a to v rámci mechanizmu podmienenosti[6], ako potvrdil Súdny dvor Európskej únie[7], alebo v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti[8]; poukazuje však na to, že porušovanie nezávislosti súdnictva je v niektorých členských štátoch stále problémom, ako sú prebiehajúce disciplinárne konania proti sudcom za obsah ich rozhodnutí, problémy so zložením súdnych rád a najvyšších vnútroštátnych súdov vzhľadom na zásadu súdu zriadeného zákonom atď.;

6. pripomína, že účinný a spravodlivý justičný systém zabezpečujúci prístup k spravodlivosti pre všetkých si vyžaduje primeraný rozpočet a financovanie súdnych orgánov; vyjadruje poľutovanie nad tým, že v správe sa stále poukazuje na existenciu závažných nedostatkov, ktoré – ako sa zdá – konkrétne narúšajú riešenie prípadov korupcie na vysokej úrovni; zdôrazňuje však, že dostatočná právna pomoc a prostriedky nápravy musia byť dostupné aj pre občanov; v tejto súvislosti vyzýva Komisiu, aby do ďalšej správy o právnom štáte zahrnula posúdenie uplatňovania *acquis* EÚ v oblasti právnej pomoci v občianskych a trestných veciach, ako je smernica Rady 2003/8/ES z 27. januára 2023 o zlepšení prístupu k spravodlivosti pri cezhraničných sporoch stanovením minimálnych spoločných pravidiel týkajúcich sa právnej pomoci pri takýchto sporoch[9], keďže z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie vyplýva, že stále existujú otázky týkajúce sa jej výkladu;

7. pripomína, že aj prokuratúry, bez ohľadu na ich pozíciu vo vnútroštátnom systéme rozdelenia právomocí medzi tri zložky vlády, musia byť nezávislé od neprimeraného politického tlaku; konštatuje, že v niektorých členských štátoch sa dosiahol určitý pokrok; vyjadruje však poľutovanie nad tým, že stále existujú systémy, v ktorých môže vláda v určitých prípadoch vydávať záväzné rozhodnutia týkajúce sa prokurátorov, keď je ich funkčné obdobie viazané na politický proces alebo keď sa funkcie ministra a generálneho prokurátora spájajú, čo umožňuje neprimerané politické ovplyvňovanie a vytvára problémy pre vzájomné uznávanie[10];

---

[6] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2020/2092 zo 16. decembra 2020 o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie (Ú. v. EÚ L 433 I, 22.12.2020, s. 1).
[7] Pozri rozsudok Súdneho dvora (pléna) zo 16. februára 2022, *Maďarsko/Európsky parlament a Rada Európskej únie*, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97 a rozsudok Súdneho dvora (plénum) zo 16. februára 2022, *Poľsko/Európsky parlament a Rada Európskej únie*, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98.
[8] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17).
[9] Ú. v. ES L 26, 31.1.2003, s. 41 a korigendum (Ú. v. EÚ L 32, 7.2.2003, s. 15).
[10] Napríklad stanovisko Poradnej rady európskych prokurátorov č. 9 zo 17. decembra 2014 k európskym

8. zdôrazňuje najmä, že otázka javu otáčavých dverí sa neobmedzuje len na obavy z prechodu bývalých ministrov do súkromného sektora po výkone verejnej funkcie, ale vzťahuje sa aj na situácie, keď jednotlivci môžu obsadiť významné pozície v súdnictve alebo prokuratúre bezprostredne po tom, ako vykonávali funkciu ministra alebo boli členmi politickej strany;

9. vyzýva Komisiu, aby vo svojich nadchádzajúcich správach o právnom štáte v Európskej únii venovala náležitú pozornosť takýmto príkladom; naliehavo vyzýva Komisiu, aby dôrazne vyzvala členské štáty, aby sa zdržali týchto praktík, najmä vykonávaním právnych ustanovení, ktoré proaktívne bránia bývalým ministrom a vysokopostaveným politickým predstaviteľom prevziať vedúce pozície na najvyšších súdoch alebo prokuratúre, čím sa zabezpečí nezávislosť a integrita týchto dôležitých inštitúcií;

Boj proti korupcii

10. konštatuje, že korupcia je hrozbou, ktorá môže zničiť demokraciu, a musí sa bojovať proti všetkým jej formám; vyjadruje znepokojenie nad tým, že z najnovšej správy vyplýva, že vo viacerých členských štátoch sa nedosiahol žiadny alebo len veľmi pomalý pokrok v súvislosti s opatreniami na predchádzanie korupcii; je mimoriadne znepokojený neochotou vytvoriť registre lobistov, registre transparentnosti a náležité systémy majetkových priznaní zo strany verejných činiteľov a vyšších úradníkov, ako aj nedostatočnou politickou vôľou zaviesť prísne pravidlá v rámci politík javu otáčavých dverí; v tejto súvislosti zdôrazňuje význam transparentného legislatívneho postupu s ďalekosiahlym prístupom k dokumentom a pravidiel na zabezpečenie najvyššieho stupňa transparentnosti a zodpovednosti vo verejnej správe a verejnom rozhodovaní s cieľom predchádzať korupcii[11];

11. v tejto súvislosti vyzýva všetky inštitúcie EÚ, aby dodržiavali najvyššie možné normy s cieľom predchádzať korupcii, ako sú okrem iného zriadenie účinného etického orgánu EÚ, úplné uplatňovanie nariadenia 1049/2001[12] o prístupe k dokumentom a úplné uplatňovanie zásady podmienenosti, pokiaľ ide o register transparentnosti EÚ; vyzýva členské štáty, aby sa pokúsili čo najskôr dosiahnuť dohodu o navrhovanej smernici o boji proti korupcii;

12. uznáva, že kvantitatívny význam finančných prostriedkov pridelených Európskou úniou vrátane finančných prostriedkov z nástroja NextGenerationEU v posledných rokoch výrazne vzrástol; uznáva, že v dôsledku toho majú v právnych predpisoch členských štátov mimoriadny význam právne ustanovenia, ktoré majú zabrániť zneužívaniu týchto finančných prostriedkov;

13. vyzýva Komisiu, aby do svojich nadchádzajúcich správ o právnom štáte zahrnula hodnotenie vývoja právnych predpisov členských štátov v posledných rokoch, pokiaľ ide o dohľad nad primeraným využívaním verejných finančných prostriedkov, ako aj

---

normám a zásadám týkajúcim sa prokurátorov.

[11] V tejto súvislosti pozri článok 3 návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o boji proti korupcii z 3. mája 2023, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2003/568/SVV a Dohovor o boji proti korupcii úradníkov Európskych spoločenstiev alebo úradníkov členských štátov Európskej únie a ktorou sa mení smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371 (COM(2023)0234).

[12] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 z 30. mája 2001 o prístupe verejnosti k dokumentom Európskeho parlamentu, Rady a Komisie (Ú. v. ES L 145, 31.5.2001, s. 43).

zavedené právne mechanizmy na riešenie akéhokoľvek nevhodného využívania verejných finančných prostriedkov;

14. okrem toho naliehavo vyzýva Komisiu, aby v prípadoch, keď sa zistí zníženie úrovne záruk pre verejné finančné prostriedky, okamžite spolupracovala s dotknutým členským štátom alebo členskými štátmi a požiadala o urýchlené vykonanie potrebných opatrení na nápravu tejto situácie.